

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วันสันติธรรมาราม ต.คลองตาก ต.โพธาราม จ.ราชบุรี

โทษ หย่อนโทษ สาลตัดสินแล้วนะ เวลาทำความผิด สาลตัดสินแล้วยังมีการลดโทษผ่อนโทษ แต่กรรมมันให้ผลเต็มที่ กรรมนี้ไม่มีการลดโทษผ่อนโทษ แต่เป็นกรรมดีและกรรมชั่ว กรรมดีสามารถไปเจือจางความชั่วนั้นได้ คนเราไม่เคยทำความดีและความชั่วโดยฝ่ายเดียว มันทำคุณงามความดีก็เคยทำ ความผิดพลาดก็เคยทำ แต่ถ้าเราทำคุณงามความดีขึ้นมา เห็นไหม เหมือนกับเราทำความดีหนีไปเรื่อยๆ

ดูอย่างพระโมคคัลลานะ เห็นไหม เป็นพระอรหันต์แล้วแต่เคยทำความผิดพลาดไว้ เวลาที่ว่าเขามาทวงกรรม นี่มันทำได้ กรรมนี้มันตามได้แต่ร่างกาย แต่หัวใจของพระโมคคัลลานะนั้น เป็นพระอรหันต์แล้ว ตามไม่ถึง ตามเข้าไปไม่ได้ นี่กรรมตามมาอย่างนั้น แต่คุณงามความดีทำ จนถึงสิ้นเข้าไปเป็นพระอรหันต์ขึ้นไปแล้ว แต่กรรมก็ยังตามมา ตามมาชาติสุดท้าย ชาติสุดท้าย แล้วจะไม่เกิดอีก จะไม่มีสิ่งที่ว่าเป็นเป้าให้เขายิงเป้านั้นหรือทำลายเป้าหมายนั้น จะไม่มีเป้าหมายนั้น นี่กรรมให้ผลให้ผลอย่างนั้น

กรรมทำบุญกุศล ทำคุณงามความดีเห็นไหม จากบุญกุศลหยาบๆ ไปนี้ เราสร้างสมของเราไปเรื่อย สร้างสมบุญกุศลของเราเรื่อยๆ ไปนี้ หัวใจมันจะเปิดไปเรื่อย หัวใจมันจะเปิดไป ถ้าเราสร้างคุณงามความดีไปเรื่อยๆ มันจะหนีจากความเป็นบาปอกุศลไปได้ ถ้าเราไม่ทำแล้วนี่ สิ่งที่มีมันเป็นอวิชชาคือความเคยใจ มันอยากมีความสะดวกสบาย มันอยากมีความคิดของมัน มันไม่ต้องการทำอะไร แต่มันต้องการหวังผลของมันตลอดไป แล้วมันจะหวังผลไม่ได้ผล

อย่างการทอดอาลัยตายอยาก เห็นไหม ในชีวิตเราเนี่ย วันเวลาล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ ถ้าเราพยายามขวนขวายทำคุณงามความดีของเรา เราประกอบสัมมาอาชีวะ เราต้องทำ สัมมาอาชีวะเป็นหน้าที่ของเรา หน้าที่ในการมีปากมีท้องนี่มันเป็นหน้าที่ เห็นไหม แต่ประกอบ

สัมมาอาชีวะด้วยความถูกต้อง มันจะลำบากอึดอัดขัดสนขนาดไหน ทนเอา ความทนไปต่อชีวิต เราเห็นไหม ทนในคุณงามความดีเพราะอะไร เพราะมันมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว การทำความชั่ว การทำความผิดพลาดไป มันยับยั้งไม่ได้เพราะความเคยใจ

อวิชชาในหัวใจนี้ถึงเวลาแล้วมันผลึกใส มันต้องการความสะดวก มันต้องการความสบาย มันต้องการความผ่อนหนักเป็นเบา เห็นไหม แล้วไม่เห็นว่ามันเป็นคุณหรือเป็นโทษ มันทำไปอันนี้มันถึงว่ามันฝังอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก อวิชชาอันนี้มันอยู่ในหัวใจ แล้วมันขับไล่ไม่ให้เราสมความปรารถนา ไม่ให้เราทำสมเป็นความดีของเรา ถ้าความดีของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา มันต้องฝืนตัวนี้ไง มันยากมันยากตรงนี้ ยากตรงที่ว่ามันเกิดมานี้มันก็ไม่รู้ต้นรู้ปลาย แล้วมันจะไปอีกมันก็ไม่รู้ต้นรู้ปลาย แต่มันพยายามผลึกใสให้เราหวังข้างหน้าไป หวังแต่ไม่สมหวังของเรานี้ หวังโดยกิเลสหวังแล้วไม่สมหวัง ความหวังของกิเลสหวังลมๆ แล้งๆ แต่หวังในธรรมหวังในคุณงามความดี มันหวังแล้วมีการกระทำใช่ไหม

การกระทำคือกรรมใช่ไหม กรรมนี้เวลามันให้ผล มันให้ผลในอะไร เราทำคุณงามความดีต้องให้ผลเป็นความดี ความดีในหัวใจของเรา ความดีเกิดขึ้นจากเริ่มจาละ เริ่มสละออกไป มันเป็นการต่อสู้กับความตระหนี่ถี่เหนียวในหัวใจ ความเห็นแก่ตัวในหัวใจนี้ ความเห็นแก่เราเห็นไหม ถ้าเรายึดในหัวใจแล้วเราจะฝืนของเรา แต่ความเข้าไปกำจัดมันเห็นไหม ด้วยความสละจาละออกไปจากใจ ให้ฝีกใจไว้ขนาดนั้น แล้วฝีกออกไป ทำคุณงามความดีของเรา ทำความสงบของมัน มันสงบตัวลงเห็นไหม

เวลาเราสละจาละออกไปนี้ มันต้องให้ผลออกไปเป็นทาน แล้วมันถึงจะเป็นผลในหัวใจ แต่ถ้าว่าเราไม่มีความสามารถ เราไม่มีวัตถุที่จะทำอย่างนั้นได้ อนุโมทนาทานก็ได้ เราอนุโมทนาคุณงามความดีไปกับเขา เราเห็นเขาทำคุณงามความดีไปกับเขา เราทำอย่างนั้นไปนี้มันไม่เห็นด้วยเห็นไหม มันไม่เห็นด้วย มันคิดว่าให้ไปเพื่ออะไร ความตระหนี่ของใจมันคิดของใจแล้ว

บุคคลอื่นให้มันก็ยังไม่เห็นด้วยกับเขา มันถึงอนุโมทนาไปกับเขาไม่ได้ไง ความเห็นชอบไปกับเขาไปไม่ได้ แล้วจะทำความสงบของมัน

ถ้ามันไม่มีวัตถุธาณ เราทำความสงบของใจก็ได้ สีส สมภาณี ปัญญา ความเข้ามา ความกำจัดถึงสันนิเวศไปในหัวใจ มันต้องมากำจัดกันที่หัวใจของเรา ความคิดของเราเนี่ยมันให้โทษกับเราเอง ถ้าคิดถึงความผิดพลาด ถ้าคิดคุณงามความดีให้คุณกับเราเห็นใหม่ แต่คิดให้คุณกับเราเนี่ยมันจะให้ผลขนาดไหน มันคิดบ่อยไหม แต่ความคิดของเราคิดความสะดวกสบายเนี่ย มันคิดไปตามประสา มันถึงต้องมีศีลเข้ามา เห็นใหม่ ไม่ทำความผิดพลาดในศีล ๕ ไม่เบียดเบียนเขา แล้วก็ต้องเบียดเบียนกิเลส เห็นใหม่ ไม่เบียดเบียนเขาเนี่ย ก้อนหินหรือวัตถุต่างๆ เนี่ยมันก็ไม่เบียดเบียนใคร มันก็มีความของมันขนาดนั้น

นี่ใจก็เหมือนกัน ถ้าเรามีศีลแล้วเราต้องประพฤติปฏิบัติธรรมด้วย ถ้ามีธรรมขึ้นมาในหัวใจเห็นใหม่ ไม่เบียดเบียนเขา มีความเมตตาเขา ให้ความสุขกับเขา ความสุขกับเขาเป็นอย่างไร เขาได้ความสุขจากเราไป มันจะมีความสุขนะ อย่างเด็กๆ นี่ ดูตาสี เวลาได้สิ่งใดไปเนี่ยมันจะมีความสุข เราเห็นสิ่งนั้นนะ มันออกมาจากสายตานั้น ออกมาจากความคิดเห็นจากภายในความสุขออกมาจากใจ แล้วใจของเรามันมีความสุขเห็นใหม่ ความทุกข์ก็คือความคิดคืดคั่นของมันเราควบคุมมันไม่ได้

กำหนดพุทโธขึ้นมาอาหารของใจ ถ้าใจมีอาหารของมันแล้วมันจะสงบตัวเองได้ ถ้าใจไม่มีอาหารของมัน มันจะไม่ยอมสงบตัวเอง แล้วมันจะเป็นโทษกับมันไป ความเห็นของใจเราเห็นใหม่ ถ้าเราไม่มีวัตถุธาณที่เราจะจาคะได้ เราก็ทำความสงบของใจของเรา บุญกุศลเกิดจากตรงนี้ไง อยู่ที่ไหนก็ทำได้เนาะ ไม่จำเป็นที่เราประพฤติปฏิบัติธรรมต้องนั่งสมาธิถึงเป็นการปฏิบัติธรรม ถ้าเราเคลื่อนไหวไปเนี่ย เรากำหนดใจของเราตลอดไป ใจของเราเราดูใจของเราไป ที่ไหนเราก็กำหนดได้

ลมหายใจเข้าและลมหายใจออก หลวงปู่ฝั้นบอกไว้ ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก แต่เราหายใจทิ้งเปล่าๆ เราหายใจเพื่อดำรงชีวิตอยู่เฉยๆ ชีวิตนี้มีการหายใจ

เข้าและหายใจออก ชีวิตนี้สืบต่อไป ถ้าชีวิตนี้ไม่มีการหายใจเข้าหายใจออก มันก็ต้องตายไปใช้ใหม่ แล้วเราก็นำใจเข้าหายใจออกเพื่อบำรุงชีวิต แต่มันทิ้งไปเปล่าๆ ทิ้งภพชาติไปเปล่าๆ การหายใจเข้านึกพุท การหายใจออกนึกโธ นี่ความสติสัมปชัญญะอยู่ ถ้ามีสติอยู่นี้ใจมันอยู่กับเรา ถ้าเราไม่มีสติอยู่นี้ ใจไม่อยู่กับเรา เรามีแต่คนบ้านร้างเห็นไหม ความคิดสติสัมปชัญญะเรายู้งานนอก ความคิดส่งออกไปข้างนอก คิดแต่เรื่องอื่น ไม่คิดถึงเรื่องตัวของเราเองเลย

ถ้ามีสติสัมปชัญญะอยู่นี้ ใจอยู่ในร่างกายของเรา แล้วให้มันสืบต่อไป หายใจเข้าหายใจออกไม่ทิ้งเปล่าๆ ไม่ทิ้งเปล่าๆ เพราะมันมีความรู้สึกอยู่ นึกพุท นึกโธนี่นึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสดานะมีความเมตตาสั่งสอนมาก พ่อแม่ครูจารย์ พ่อแม่ของเราก็ก่เลียงแต่ร่างกาย เลี้ยงหัวใจเราไม่ได้ แต่ครูบาอาจารย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เลี้ยงหัวใจของสัตว์โลก ท่านทำใจของท่านไปได้ก่อน ถึงเห็นวิธีการที่จะทำใจของท่านผ่านพ้นไปได้ แล้ววางหลักการอันนั้นไว้ได้

พ่อแม่ครูจารย์คิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิดถึงพุทโธนี่มันสะท้อนถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สะท้อนถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วสะท้อนถึงใจเรา เพราะใจของเรา พุทโธมันอยู่ในหัวใจของเรา ธาตุรู้ที่อยู่ในใจของเรา ถ้าคิดถึงธาตุรู้ได้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างๆ ตรัสรู้ธรรมก็ธรรมอันเดียวกัน ถ้าเราเห็นธรรมเราก็ก็นึกธรรมอันเดียวกัน แล้วมันเป็นพยานกันได้ เห็นความเป็นจริงได้ นี่ภาชนะใส่ธรรมไง ภาชนะที่ใส่อาหารมาเห็นไหม เราต้องมีภาชนะเราถึงใส่อาหารมาได้ แต่เราไม่มีพื้นฐาน เราไม่ปรับใจของเรา เราไม่มีพุทโธในหัวใจ เราไม่หาภาชนะของเราใส่ธรรมหาภาชนะของเราคือความสงบของใจ แล้วมันพอที่จะใส่ธรรมได้

ใส่ธรรมเห็นไหม ความคิดความนึกขึ้นมานี้ มันจะเป็นประโยชน์ ถ้าไม่มีความคิดความนึกขึ้นมานี้ เมื่อก่อนมันคิดเปล่าๆ คิดไปเปล่าๆ คิดประสาตัญญาเห็นไหม คิดนึกอยู่ในหัวใจของเราแล้วมันก็หายไป ไม่มีภาชนะใส่ แต่มีสัมมาสมาธิ มีจิตตั้งมั่นอยู่ เวลานั้นก็คิดสิ่งใดต่างๆ มันมี

ภาชนะสิ่งนี้รองรับอยู่ รองรับความคิดความนึกของเรา ความคิดความนึกของเรา คิดขึ้นมาแล้ว มันสะสมขึ้นมาๆ มันจะละเอียดเข้าไป

ความละเอียดเข้าไปคือใจมันคิดต่างๆ คิดว่ามันละเอียดขึ้นไปแล้วมันซับซ้อน มันพัฒนาขึ้นไป มันมีฐานที่มัน มีภพของใจ มีภาชนะที่ใส่ไว้ เห็นไหม สัมมาสมาธิถึงสำคัญ ถ้าไม่มี สัมมาสมาธิ ไม่มีภาชนะ ภาชนะนี้มีอยู่ แต่เราหาไม่เป็นไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงธรรม เห็นไหม ถ้าใครฟังธรรมแล้วเข้าใจเปรียบเหมือนการหยายภาชนะที่คว่ำอยู่ให้หงาย ขึ้นมา เห็นไหม เราปิดนี้ก็เลยมันปิดหัวใจ มันคิดของมันเอง มันเป็นอิสระของมัน มันคิดของมัน อยู่ขนาดไหน มันคว่ำภาชนะไว้ไม่ให้หงายขึ้นมารับธรรม

ถ้าเรามีสัมมาสมาธิขึ้นมา เราสัมพัทธธรรมขึ้นมาในหัวใจนี้เราหยายภาชนะขึ้นมาเห็น ใหม แล้วรับธรรมความคิดของเรา ความคิดต่างๆ ที่มันคิดขึ้นมา มันเปรียบเทียบได้ มันสะสม ได้แล้วคิดดีคิดชั่วมันจะเปรียบเทียบเข้ามา แล้วมันจะแยกแยะออกไป ความแยกแยะออกไปอัน นั้นเป็นบาปอกุศลไม่ทำ มีสติสัมปชัญญะไม่ทำสิ่งนั้นได้

แต่ก่อนไม่ได้ละ มันคิดมันนึกแล้วมันอยากทำ มันเป็นไปตลอดไปของมัน ถ้ามีสติ มี สัมปชัญญะยับยั้งสิ่งนั้นได้ เห็นไหม มันจะยับยั้งสิ่งที่ไม่ทำ สิ่งที่เป็นความชั่วมันจะพยายามไม่ ทำ ผืนทำนี้ กรรมให้ผลเต็มทีนะ สัตว์โลกเกิดมาตามกรรม เราสร้างกรรมขึ้นมาแล้วถึงเกิดมา เป็นมนุษย์ เกิดเป็นต่างๆ แล้วเกิดมาแล้วก็ไม่สมความปรารถนาของเรา เห็นไหม สมความ ปรารถนาผู้ที่มิบุญกุศลจะสมความปรารถนาของเขา จิตใจของเขาจะสืบทอดไป จะเจริญงอกงาม ขึ้นไปในความเห็นของเขา

แต่ทำไมเราคิดอย่างนั้นไม่ได้ ทำไมเราทำอย่างนั้นไม่ได้เห็นไหม นี้อกุศลในหัวใจของ เรามันปิดกั้นใจของเราไม่ให้เดินตามนั้นนะ ไม่ให้เดินตามธรรม เราต้องพยายามย้อนกลับมาดู ใจของเรา นี่กรรมเราทำอย่างนั้น ศาสดิตยุดิธรรมตัดสินทางโลกนี้มันยังตัดสินไป แล้วแต่ ตัดสินผิดก็ได้ แล้วแต่กรณีของหลักฐาน เห็นไหม หลักฐานสิ่งที่ปลอมสร้างได้ นั่นเป็นสมมุติ สมมุติในการกระทำของศาลของเขาเป็นอย่างนั้นไป

แต่กรรมนี้มันทำกับใจ ใจเป็นคนทำนะ เวลาเราคิด เห็นไหม ผู้ที่ไม่รู้ธรรมเลย เห็นถ่านแดงๆ นี่ ถ่านแดงๆ เข้าไป กำเต็มมือเลยนี่ คนที่ไม่เข้าใจหลักธรรมนี้คิดว่ากรรมไม่มี ทำตามความเห็นของตัวเอง มันกอดกับถ่านก้อนแดงๆ นี่ เวลามันเผาร้อนขึ้นมามันจะให้ความร้อน แต่มันยังไม่ให้ผล มันยังไม่เข้าใจ เห็นไหม มันเผาความร้อน แต่คนที่รู้หลักธรรม รู้ว่าสิ่งนั้นเป็นความชั่วไม่ยอมทำ สิ่งนั้นเป็นคุณงามความดีทำนี่ มันทำขึ้นมา มันทำแบบว่ามันทำรู้หลักการ รู้ว่ามันจำเป็นขึ้นมา มันต้องทำไป มันจะปล่อย มันไม่ทำเต็มความสามารถ ถึงว่าจำเป็นจะต้องรักษาชีวิตไว้เพื่อจะประพฤติปฏิบัติธรรม มันก็ดำรงชีวิตของเราตลอดไป ดำรงชีวิตไว้เพื่อจะปฏิบัติธรรมต่อไป เห็นไหม ธรรมพอฟ่านพ้นออกไป สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องความเข้าใจ ปัญญา นี่มันเป็นความที่ว่าจะพยายามของเราออกไปขนาดไหน ทำใจของเราใจ ทำความเห็นของเราให้ถูกต้อง มีภาชนะขึ้นมาแล้วเราต้องใส่ของเราให้ได้ ถ้าไม่มีภาชนะของเรา เราก็หาภาชนะของเราให้ได้

นี่ความสงบของใจ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลคือความปกติของใจ สมาธิคือใจตั้งมั่น ปัญญาคือการใคร่ครวญใจตัวนั้นให้พัฒนาขึ้นมา มันจะเป็นใจของเราขึ้นมา เจริญขึ้นมาอยู่ในใจของเรา แล้วตัวนี้มันตัวพาเกิดพาดาย ไม่เคยตาย ใจไม่เคยตายนะ อยู่ในหัวใจของเราไม่ตาย เวลาเราสิ้นชีวิตไปนี่ มันสิ้นชีวิตเพราะร่างกายนี้จิตออกจากร่างไป แล้วมันไปเกิดใหม่ เอาความดีอันนี้ไปเกิดใหม่ ไปทำความเห็นของมันเป็นความเห็นใหม่ของมัน มันจะเป็นประโยชน์กับมัน เป็นประโยชน์กับหัวใจที่เราจะไปเกิดใหม่ มันถึงเป็นสมบัติที่ว่าติดตัวเราไปไง สมบัติโลกนี้ผลัดกันหมด ทั้งไว้ในโลกนี้ สมบัติคุณงามความดีนี้ ความชั่วก็ติดใจไป ความดีก็ติดใจไป กรรมก็ติดใจของเราไป ถึงเราพยายามทำคุณงามความดี กรรมของเราเป็นสมบัติของเราโดยความเป็นจริง เอวัง